

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Thesavrvs|| Locorvm|| Commvnivm|| Jvrisprvdentiaē

Barbosa, Agostinho

Lipsiaē, 1697

Cap. CXIV. De Invito.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80071)

XI.

Investitura & instrumentum quodlibet se ad aliud referens, idem continere intelligitur, quod illud, ad quod se refert. Menoch. *conf. 1. n. 83.* & dicitur contineri in scriptura referente idem, quod continetur in relata *l. affe. 100. 77. ubi Bart. & Dd. de hered. instit. l. institutio 1215. 10. de condit. instit. c. venerabilis de Confirmat. utili.* quod maxime obtinere in investituris confirmantibus, scilicet ut contineant nihil aliud quam confirmatum, ait Wesenb. *1. conf. 4. n. 77.*

XII.

Investitura simultanea est, quando Dominus consensu Vasalli alium de eodem feudo investit eique jus succedendi tribuit, ein Mitbelehneter der die gesamte Hand hat. Stryck. *Exam. Jur. Feud. cap. 12. quæst. 42.*

XIII.

Investitura simultanea Jure Feudali communi triplici casu obtinet, (1.) si duo investiantur, ut simul actu feudum habeant *2. Feud. 12. & 13.* (2.) si fratri in feudo novo per pactum investituræ successio deferatur. *1. F. 1. §. 2. 2. F. 12.* (3.) si consentiente Vasallo alius de eodem feudo simul investitur ac in possessionem mittatur. Struv. *Synt. Jur. Feud. c. 9. tb. 14. n. 1.*

XIV.

Investituræ simultaneæ deficiente agnati ne quidem in feudo antiquo Jure Saxonico succedunt, Jure communi eā opus non habent nisi in feudo novo. Berl. *P. 2. Concl. 53. n. 24.*

XV.

Investituræ simultaneæ Jure Saxonico omni casu tenetur investituræ renovationem petere, non verò jure communi, nisi feudo aperto vel ad ipsum devoluto. Köppen. *decis. 31. n. 4.* quamvis in Marchia mutato domino etiam renovatio petenda. Rhet. *Comment. in Jus Feud. pag. 330.*

XVI.

Investitura simultanea Jure Saxonico per divisionem feudi expirat, nisi de alterius parte denuò simultaneè investiantur; Jure Communi verò Jus succedendi manet integrum. Berl. *P. 2. Concl. 53. n. 46. seqq. Köppen Decis. 47. n. 8.*

CAP. CXIII.

De Invidia v. Sup. Æmulatio.

Axioma I.

Invidiæ crimen jure est exosum, offendit hoc Wesenb. *de servit. n. 3.* adeoque vitandum. *vid. Hartm. Pistor. 3. quæst. 25. n. pen. elegantem. l. 1. c. de caduc. toll. tot. tit. Inst. de L. Fus. Canin. toll. & latè Anton. de rescript. monitor. tit. 5. concl. 6. num. 30. & seqq.* Hinc semper à viris probis id quamvis æqualibus abfuisse, nec erubuisse alterum ab altero quod sciret appetere, testatur Cujac. *ad African. tr. 1. pr. gl. in l. 4. in verb. non erit ei invidendum. de Usu & habitat. Unde Versus:*

Invidiosus ego, non invidus esse laboro.

II.

Ubi de utilitate alicujus constat, animus invidiosus

dia purgatur. *Jal. in l. quo minus. 2. n. 22. de sum. min. Alex. 2. conf. 174. Gail. 2. obs. 69. n. 30. & 31. Wesenb. conf. 34. n. 21.* Unde alleganti æmulationem merito probatio injungitur. *Gail. 4. loco.*

CAP. CXIV.

De Invito.

Axioma I.

Quibus invitis quis potest alienare, multo magis iisdem & ignorantibus & abscentibus. *l. 26. ff. de R. I.* Plus enim est invito alienare posse, quam absente & ignorante, cum absens alienationi forsitan contradicere non fuisset, & frustra expectatur præsentia aut scientia ejus, quo invito actus expediri potest. Exemplum est in mandato, si nimirum tibi mandavero, ut domum Sejanam centum emas, utique mandasse videor, ut minoris eam si fieri possit emas. *§. is exsequitur. Inst. de mandat. l. cum de indebito. 25. ff. de probat.* aliud exemplum reperitur in donatione; qui enim donare potest, quia plus est, poterit etiam vendere & concedere. *l. 165. ff. de R. I.*

Limita (1.) in decurione, qui licet sua prædia vendere non possit, donare tamen potest. *l. 3. C. de præd. decur. (2.) in muliere, cui SC. Vellejanum succurrit intercedenti, non donanti. l. 4. §. 1. ad SC. Vellej. (3.) in Præside provinciae, qui jus gladii habet & potest vitam adimere, damnare in metallum. *l. relegatos. §. 1. ff. de interdict. & releg. non tamen civitatem. Hyppolit. à Collib. ad l. 21. de R. I.**

II.

Invitis etiam Dominis quaritur, quod servi acquirunt. *§. item vobis. 3. Inst. per quas person. nob. acquir. l. servus vel ante 62. de V. O. l. etiam invit. 32. ff. de acquir. dom. l. 1. §. 5. l. peregre. 44. §. 1. ff. de acquir. poss. l. iuste 44. §. ult. ff. de Usucap. Cujac. ad l. 1. §. item acquirimus ff. de acquir. poss. Bocer. in Comment. ad tit. Inst. per quas person. cuique acquirunt. n. 21.*

Intellige scilicet commutabiliter, quia potest repudiare, non verò incommutabiliter, & sic in effectu non gaudet invitatus *fac. l. placet. ff. de acquir. hered. Valq. 2. contr. jur. c. 39. num. 1.* ita legatum acquiratur invito, & sit Dominus à morte defuncti scilicet commutabiliter; postquam autem repudiat, fingitur non acquisitum. *l. servum filii 44. §. 1. de legat. 1. l. cum pater 77. §. furdo. 3. de legat. 2. l. à Titio. 64. ff. de furt. l. proinde. 8. §. cert. petat. licet secus sit in fideicommissio, quod non acquiri invito dicitur nisi præcedat restitutio *l. restituta. 37. ff. ad SC. Trebell. l. facta. 63. in pr. ead. Ratio nem diversitatis vid. apud Jal. in l. fin. C. de SS. Eccles. & in l. 1. Commun. de legat. col. 5.**

III.

Invitus nemo agere cogitur. *l. unic. Cod. ut nemo invit. agere & ibi Cujac. in l. fin. C. de Usur. pupill. Aurb. qui semel. quom. & quand. judex. Boer. decis. 255. Unum. in process. judic. Disp. 1. tb. 4. num. 18.* Quia verecunda est cogitatio ejus, qui lites execratur, nec implicari vult negotiis *l. 4. ff. de alienat. judic. mutand. caus. Est enim*

cuius

cuius liberum agere vel non agere l. 5. §. ult. ff. de except. dol. nec quisquam cogi debet, ut iure suo utatur cum alterius non interfit: cum quilibet rerum suarum sit moderator & arbiter. l. 21. Cod. mandat. sicuti nec accusare cogitur. d. l. unic. quia accusatio ex libera, non coacta voluntate proficisci debet, ne quis alterius interitu latari dicatur. Unde etiam Athenis nulli accusatores fuerunt, nisi voluntarii, ut not. Cujac. hic. vid. Carpzov. p. 3. quest. 104. n. 51. sicut nec quisquam invitatus curator bonis datur. l. 1. §. q. veritur de Curator. bon. dand. l. 3. §. si pupillus. de tutel. Anton. Fab. in C. suo de Curat. fur. defm. l. num. 9. ratione potissimum ea, quia Curator satisfacere tenetur, satisfactione autem quem invitum onerari (excipere nisi ob officium publicum) incivile esset l. hac stipulatio. 14. in fin. ut legat. nom. cav. Anton. Fab. d. loc. defm. 6. n. 2.

Intellige verum regulariter; non enim procederet quando quis expresse vel tacite se ad agendum adstrinxisset. Exemplum est in diffamatore, qui tacite se ad agendum arctat. Diffamare enim est tacite ad iudicium provocare, & diffamator, eo ipso quod diffamat, ad iudicem diffamati provocare & proinde agere velle intelligitur. l. diffamari. 5. Cod. de ingen. manumiss. Gail. 1. obs. 9. num. 3. ita etiam non procederet, quando lis esset contestata, cum possit quis invitatus cogi ut actionem institutam persequatur. Novel. 112. item cum actor potest cogere eum, cum quo contendit, ut is agat cum alio sua actione. l. 13. §. pen. ff. de act. empt. l. 6. §. massum. ff. locat. ubi Gothofred. l. 8. §. fin. ff. de opt. Lega. Limitari etiam solet per tit. ff. ad SC. Syllan. in quo heres necem defuncti vindicare, illiusque interfectores accusare cogitur. l. 1. ff. de tit. cum alias nulla domus tuta esse possit, nisi periculo capitis sui custodiam Domini tam a domesticis, quam ab extraneis servis prestare cogantur; ideoque si Dominus occisus sit, recte heres ante omnia necem defuncti ulcisci cogitur. d. l. 1. §. tot. tit. ff. ad SC. Syllan.

Deinde exceptiones suas habet hæc regula vel à personâ actoris ratione officii, si alterius sit gestor, procurator, tutor vel Curator l. 9. ff. de negot. gesti. l. 11. ff. mand. vel ex vi obligationis; sic venditor agere tenetur contra tertium ut emptori satisfaciat l. 13. §. penult. ff. de action. Empti. Vel à personâ rei, v. g. cogitur quis agere vel terminum petere ad agendum, quia forte reus brevi sit recessurus. Perez. ad Cod. ut nemo invitatus agere vel accusare cogatur num. 1. 7.

IV.

Invitus nemo donat. l. 10. C. de donat. l. 5. ff. de transact. facit. l. 33. ff. de contrab. empt. tot. tit. C. plus valet quod agitur, quam quod simulare concip. ratio, quia veritas rei majores, quam scriptura, vires obtinet. d. l. 10. atque tum demum vera donatio efficitur, quando mens dantis & accipientis concurrunt. l. 13. in pr. ff. de reb. Cred. Just. Mejer. in disputat. de donat. simplic. eb. 8. sicuti nec vendere cogitur. l. 11. l. 13. in fin. l. 14. C. de Contr. empt. l. 1. C. de rescind. vend. nisi certis casibus, veluti testamento iussus l. 66. de legat. 1. vel ratione communionis. l. 13. §. 17. ff. de act. empt.

vel ut publice inedia consulatur. l. 1. §. n. ff. de offic. præfecti. urb. Treutl. disp. 28. §. 3. tit. id. vol. 1. Hunn. p. 2. disp. 2. tb. 3. q. 9.

V.

Invitus nemo quid facere cogitur vid. sup. lib. 1. c. 14. ax. 11. §. lib. 6. c. 3. Axiom. 11. quoniam iniuriæ hoc esset proximum. l. 14. C. de C. B. Carpzov. 1. R. 103. num. 5. Ita nemo invitatus emere vendere cogitur. l. 11. C. de contrab. empt. nec locare. l. invitatus. 11. Cod. locat.

VI.

Invito beneficium non datur. l. 69. ff. R. I. l. 156. §. ult. ff. eod. v. sup. lib. 2. cap. 5. axiom. 18. Auferri enim invito quid potest, non dari l. hoc iure. 19. §. non potest. ff. de donat. Sic liberalitas in invitum non confertur. l. nec temere 26. C. de jur. delib. nec bonorum possessio ab invito acquiritur. l. 3. §. 3. de bon. poss. ff. sic etiam nec invitatus arrogari. l. 5. l. 24. ff. de adopt. nec emancipare l. 4. C. de Emancip. nec emancipationem accipere l. 5. C. eod. nec potestatem dissolutam reintegrare cogitur. Welenb. in parat. ff. de adopt. num. ult. Limita in datione libertatis: quamvis enim libertas beneficium sit l. 1. ff. de bon. libert. nihilominus tamen etiam invito datur. l. ult. de manumiss. testam. ita pupillo etiam invito tutorem dari patet ex l. 5. §. 6. ff. de tutor. dat. similiter ei, qui in possessione servitutis est constitutus, invito nec de conditione sua litigari passio succurritur. l. 1. cum seqq. de lib. l. caus. ita solvere etiam invito debitoris quis potest l. quod quis 50. ff. de O. & A. l. quod certâ. 70. ff. de solut. l. acceptam 19. C. de usur. Dd. in l. qui Romæ. 122. in pr. de V. O. Welenb. in parat. ff. de solut. n. 4. cum commodum creditoris respiciat l. solutione. 23. l. solvere. 53. ff. de solut. ita & invitatus honores & dignitates deferuntur, cum Reipubl. intersit bene meritos ad dignitates evehi. l. 3. §. Præses. 15. de muner. & honorib. Dd. ad l. dotem. in fin. de solut. ita invitatus etiam Episcopi fiunt. l. 31. C. de Episc. & Cler. ita invitum admonere & corrigere possumus c. novit. 13. de iudic. imò & invitatus portiones deficientium coheredum accrescunt. l. 3. de O. A. ubi Welenb. in parat. vid. plur. apud Gothofred. ad l. 156. ff. de R. I. quæ omnia ut & alia, si quæ sunt, cum rationem aliquam specialitatis in se habeant commiserationis scilicet vel libertatis, non male à regula excludi ait Hyppolit. à Collib. ad l. 69. de R. I.

Declarationis causa distinguere licet inter rationem beneficii & rationem juris, seu inter necessitatem consequentis & consequentiam. Ut alicui invito beneficium accedat, non facit ratio beneficii seu conditio, sed ratio juris Bachov. ad §. item vobis. 3. Inst. de condit. & demonstr. fit enim necessario ut accedat, sed non manet apud invitum necessario. Paulò aliter hæc declarat Cujac. in l. 71. de condit. & demonstr. h. e. lib. 17. qq. Pap. cuius tamen interpretatio eodem ferè recedit. conf. not. ad d. l. 69. ubi aliam decl. v.

VII.

Invitus ad sacrum officium regulariter compelli non potest, sed per suadendus est recusans; in recusatione autem pergens, si persona idonea non adsit, licet etiam compellitur. Stryck. in addit.

ad Brunnem. Jus Eccles. Lib. 1. Cap. 5. §. 13. ubi simul respondet ad dictum Apostoli Petri 1. Petr. 5. v. 2.

CAP CXV.

De Joco, Lascivo.

Axioma I.

Qui jocatur, non mentitur. Cujac. ad l. 19. de interrogat. in jur. in lib. 8. qq. Papin. Mendacium enim est species doli. quid enim 14. ff. de dol. mal. Itaque si quis eum, qui jam decessit è vitâ, confiteatur servum suum esse, jocari non mentiri videbitur, l. confessoribus. 13. & seq. l. si ante. 14. de interrog. in jur. fac.

II.

Quod per jocosum fit, non est sinistrè interpretandum. l. 3. §. 3. de injur. Anton. de morator. re-script. c. 4. num. 17. lit. m. nec serio prævertendum i. c. accipiendum. Plaut. in amphytr. act. 3. scen. 2. vers. 39.

III.

Jocus consensui adversatur. Carpov. Defin. Confist. L. 2. tit. 2. def. 19. n. 5.

IV.

Qui aliquid dicit jocandè causâ, nullum exinde præjudicium pertimescere potest. Menoch. l. 1. præsumt. 89. num. 15.

CAP. CXVI.

De Ira, Indignatione.

Axioma I.

Iracundiæ calore quicquid fit, irritum censetur. l. quicquid 48. ff. de R. I. cap. si quis inatus. 2. q. 3. ubi gl. l. 19. C. de inoff. test. ubi Jas. num. 4. & seqq. hanc regulam variè ampliat & limitat. Felin. ad cap. sicut ex luteris. extr. de jurejur. Gœdd. 3. conf. Marp. 28. n. 113. Ita enim sæpè innocentes ad crimen adducit. gl. in l. 3. de divort. Ubi iram excusare à culpa, & minuere delictum ait idem gl. in d. l. quicquid ff. de R. I. & quod in consuetudo calore iracundiæ fit, dolo caret. l. 1. §. quæri. 5. ff. ad SC. Turpill. l. 2. ibi seu calorem. C. de abolit. l. aut facta 16. §. causa 2. ibi cum quis per iram ab extraneo. ff. de pæn. d. c. si quis ubi gl. 2. q. 3. c. in. 68. n. 9. 3. per quæ & alia plura additis etiam Philosophorum, Aristotelis & Platonis autoritatibus, Historicorū Valerii Maximi & Agellii exemplis, Theologorum ac etiam sacræ paginæ confirmationibus hanc regulam pluribus comprobatur & exornatur. Tiraq. de pæn. Temp. caus. 1. n. 1. & seqq. cui ad stipulantur Felin. in cap. sicut. n. 2. & num. 4. in fin. de jurejur. Dec. in l. quicquid n. 7. cum seq. ff. de R. I. & ibi Cagnol. n. 6. & 7. Jas. in l. si filium tuum. n. 6. vers. tertio fallit. C. de inoff. testam. Jacob. Boulen in repet. l. Capitalium. §. famulos. n. 195. ff. de pæn. Novel. in tract. ad defensionem n. 82. Duen. reg. 292. in cap. limit. vers. in quo est notandum Boll. tit. de homicid. n. 60. ubi ex auctoritate D. Gregorii dixit difficilius esse irâ contineri, quam miracula facere. vid. Clar. in

pract. §. fin. quæst. 60. vers. est etiam. Carpov. in crimin. p. 1. q. 6. n. 5. Si quidem ira mentis alienationem inducit & rationem perturbat. text. in l. si adulterium 38. §. Imperator. 8. ff. ad L. Jul. de adulter. d. c. si quis inatus. 5. 2. q. 3. Hyppolit. in pract. crim. §. quoniam. n. 62. & num. 66. Gail. 2. obs. 110. n. 36. gignit insaniam, maxime si sit immodica, ein übermäßiger Zorn / prout ait. Luc. de Penn. in l. omnes omnino. C. de decur. lib. 10. Unde Persius satyra 3. inquit:

Nunc face supposita fervere sanguis & ira,
Scintillant oculi, dicisq; facisq; quod ipse
Non sani est hominis non sanus juret Orestes.

Hinc Bald. in cap. 1. §. si quis. de Pac. tenend. Hominem (ait) iracundiæ calore incensum & commotum sine sua culpa non esse in plenitudine intellectus, cum difficillimum sit justum temperare dolorem, per d. l. si adulterium. §. Imp. add. Farin. 1. conf. crim. 4. n. 14. Et licet contrarium ex l. si non convicit. 5. C. de injur. quod nimirum ea in delictis non excuset, facile desumi posset, cum, si aliter diceremus, nunquam punirentur delicta, nec ullum sit fere delictum quod sine ira committatur; declarationis tamen loco notari poterit, quod calor iracundiæ tunc vitio careat, & impunitus sit, quoties actus sine præjudicio tertii vel adversarii retractari potest, veluti in divortio, l. divorcium 3. ff. de repud. fecus si actus sine læsione & præjudicio adversarii retractari nequeat, sicuti in actione injuriarum videre est, ubi revocata injuria calore iracundiæ facta non tollitur læsio injuriati, d. l. 5. C. de injur. Gail. 2. obs. 106. n. 11. addi possunt & ea quæ Bald. retulit in d. l. si non convicit. post num. 2. vers. vel dic. ubi ait quod quædam sint quæ sortiuntur juris effectum, & ista nihil operantur, si calore iracundiæ fiant, quia non procedunt ex animo, sed potius secundum quandam alterationem; quædam vero sint, quæ non sortiuntur effectum, sicuti sunt maleficia, in illis enim non distinguitur an emanaverint calore iracundiæ, vel non, cum maleficia nunquam debeant manere impunita. vid. Aretin. in l. 1. C. si advers. delict. Bertazol. 1. conf. 44. n. 8. ubi tamen limitat, nisi fuerit ira talis & tanta, quæ hominem à mente extraxerit, quod est difficile probare, & hoc in casu non quidem excusabit in totum, sed tantum efficit ut mitius delinquens puniatur. l. 2. C. de abolit. Gail. 2. obs. 110. n. 35. Navarr. in d. c. si quis inatus n. 4. vers. 3. de pæn. distinct. 1. pug. 261. Tom. 1. in magnus. Ludov. Peguer. decis. crimin. 14. n. 15. Honded. conf. 99. n. 45. lib. 1. Grammat. decis. 17. n. 4. vot. 23. n. 20. & decis. 23. num. 6. Welsenb. in parat. de pæn. n. ult. Carpov. 1. qq. crim. 6. n. 4. ubi n. 16. plures limitationes addit.

II.

Ira vel ex justâ causâ provenit, quæ si non in totum, tamen ex parte excusatur, ut delinquens mitius puniatur. Ita parricidium ex ejusmodi irâ commissum tanquam simplex homicidium puniatur. Carpov. Prax. Crim. P. 1. Q. 18. numero 5. Alia verò non provenit ex justâ causâ, quæ in nihilo excusatur. Carpz. P. Cr. P. 3. Q. 101. num. 8.

Theo